

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Svpplementvm Tertiæ Partis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

De matrimonij definitione. Quæstio 44.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38817

tractus sponsalium, impediisset contractum illum: ita si interueniat ante matrimonium, quod est effectus quidam sponsalium, prior contractus ab effectu suo impeditur. Nec in hoc aliquid detrahitur alteri, immo ei confertur: quia absoluitur ab eo, qui per fornicationem se Deo odiosum reddidit.

Ad quintum dicendum, quod quidam non recipiunt illum casum: sed contra eos est Decret. * quod expresse dicit, Ad instar, inquit, eorum qui societatem interpositione fidei contrahunt, & postea eamdem sibi remittunt, potest in patientia tolerari, si mutuo se absoluunt qui sponsalia contraxerunt. Sed ad hoc dicunt, quod Ecclesia magis hoc sustinet, ne peius conueniat, quam hoc sit de iure. Sed hoc non videtur exemplo conuenire quod Decret. adducit. Et ideo notandum, quod non semper est leuitatis retractare, expressius firmata sunt: quia incertæ sunt prouidentie viæ, vt dicitur in lib. Sapientie *.

Ad sextum dicendum, quod quamuis nondum detrahit sibi mutuo potestatem corporis sponsalia contrahentes, tamen ex hoc efficiuntur sibi inuicem sibi de non seruanda fide in futurum; & ideo potest sibi præcauere vnus contra alium, sponsalia dicendo.

Ad septimum dicendum, quod ratio illa teneret, si esset vniuersalis rationis vterque contractus: sed secundum contractus matrimonij est fortior primo, & ideo vniuersum ipsum.

Ad octauum dicendum, quod quamuis non fuerint retracta sponsalia, tamen fuit ibi quidam sponsalium motus: & ideo ne videatur approbare, ad annos legitimis veniens, debet petere solutionem sponsalium iudicium Ecclesie faciendam, propter bonum exemplum.

Q V Æ S T. XLIV.

De matrimonij definitione, in tres articulos diuisa.

¶ Primum considerandum est de ratione matrimonij.

¶ Circa quod quærentur tria.

¶ Primum, vtrum matrimonium sit in genere coniunctionis?

lib. 4. dec.
tit. 1. c. 2.

cap. 9.

¶ Secundo, vtrum conuenienter nominetur?

¶ Tertio, vtrum conuenienter definiatur?

ARTIC. I.

181 *Vtrum matrimonium sit in genere coniunctionis?*

Tho. 4. d.

27. q. 1. a.

1. q. 1. c.

seq.

AD primum sic proceditur. Videtur, quod matrimonium non sit in genere coniunctionis. Quia vinculum quo aliqua ligantur, differt à coniunctione ipsa, sicut causa ab effectu. Sed matrimonium est vinculum quoddam, quo iuncti matrimonio, ligantur. Ergo non est in genere coniunctionis.

¶ 2 Præterea, Omne sacramentum est sensibile signum. Sed nulla relatio est accidens sensibile. Ergo matrimonium cum sit sacramentum, non est in genere relationis, & ita nec in genere coniunctionis.

¶ 3 Præterea, Coniunctio est relatio æquiparantia sicut & æqualitas. Sed non est vna numero æqualitatis relatio in vtroque extremorum, vt Aui. dicit. Ergo nec vna coniunctio; & sic si matrimonium est in genere coniunctionis, non est vnum tantum matrimonium inter duos coniuges.

SED contra, Relatio est, secundum quod aliqua ad inuicem referuntur. Sed secundum matrimonium aliqua ad inuicem referuntur: dicitur enim maritus vir vxoris, & vxor mariti vxor. Ergo matrimonium est in genere relationis, nec est aliud quàm coniunctio.

¶ Præterea, Vnio duorum ad aliquid vnum non fit nisi secundum coniunctionem. Hoc autem fit per matrimonium, vt patet Gen. 2. Erunt duo in carne vna. Ergo matrimonium est in genere coniunctionis.

RESPONDEO dicendum, quod coniunctio ad generationem quandam importat: vnde vbi cum quatuor adunatio aliquorum, ibi est aliqua coniunctio. Sic autem quæ ordinantur ad aliquid vnum, dicuntur in ordine ad illud adunari: sicut multi homines adunantur ad vnã militiam, vel negotiationem ex quendam, ex qua dicuntur commilitones adunati vel socij negotiationis. Et ideo cum per matrimonium ordinentur aliqui ad vnã generationem,

educationem proles, & iterum ad vnam vitam domesticam; constat quod in matrimonio est aliqua coniunctio, secundum quam dicitur maritus & vxor: & talis coniunctio ex hoc, quod ordinatur ad aliquid vnum, est matrimonium. Coniunctio autem corporum & animorum ad matrimonium consequitur.

Ad primum ergo dicendum, quod matrimonium est vinculum quo ligantur formaliter, non effectiue. Et ideo non oportet quod sit aliud a coniunctione.

Ad secundum dicendum, quod quamuis ipsa relatio non sit sensibile accidens, tamen cause eius possunt esse sensibiles: nec in sacramento requiritur quod sit sensibile illud quod est res & sacramentum. Hoc enim modo se habet in hoc sacramento predicta *coniunctio, sed verba exprimeria consensum sunt sacramentum tantum, & causa predicta coniunctionis sunt sensibilia.

*in corp.
art.*

Ad tertium dicendum, quod relatio fundatur in aliquo sicut in causa, vt similitudo in qualitate; & in aliquo sicut in subiecto, vt in ipsis similibus: & ex utraque parte potest attendi vnitas & diuersitas ipsius. Quia ergo in similitudine non est eadem qualitas numero, sed specie in vtroque simili, & iterum subiecta similitudinis sunt duo numero, & similiter est de equalitate: ideo & equalitas & similitudo omnibus modis est alia numero in vtroque similibus, & equalium. Sed relatio quae est matrimonium, ex vna parte habet vnitatem in vtroque extremorum, scilicet ex parte causa, quia ad eandem numero generationem ordinatur: sed ex parte subiecti habet diuersitatem secundum numerum. Et ideo haec relatio est vna & multiplex: & secundum quod est multiplex, ex parte subiecti, significatur his nominibus vxor, & maritus: secundum autem quod est vna, significatur hoc nomine, matrimonium.

ARTIC. II.

182

Vtrum matrimonium conuenienter nominetur?
D secundum sic proceditur. Viderur, quod matrimonium inconuenienter nominetur. Quia deno-

denominatio debet fieri à digniori. Sed pater dignior est matre. Ergo magis debet denominari à matre, quàm à matre, coniunctio vtriusque.

lib. 4. c. 28.

¶ 2 Præterea, Res debent denominari ab eo quod est de essentia sua : quia ratio quam significat nomen, est definitio, vt dicitur in 4. † Meta. Sed nuptiæ non sunt de essentia matrimonij. Ergo non debet matrimonium nuptiæ appellari.

¶ 3 Præterea, Species non potest proprio nomine nominari ab eo, quod est generis. Sed coniunctio est genus ad matrimonium. Ergo non potest proprie coniugium nominari.

SED in contrarium est communis vsus loquentium.

RESPONDEO dicendum, quòd in matrimonio est tria considerare. Primo, essentiam ipsius, quæ est coniunctio : & secundum hoc nominatur coniugium. Secundo, causam eius, quæ est desponsatio : & secundum hoc vocatur nuptiæ à nubo* ; quia in ipsa solennitate desponsationis, qua matrimonium perficitur, capita nubentium velantur. Tertio, effectum, qui est proles, & sic dicitur matrimonium (vt Augustinus dicit contra Faustum) ex hoc quòd mulier non debet ob aliud nubere, nisi vt sit mater. Potest etiam matrimonium quasi matris munium, idest officium dici : quia sceminis maxime incumbit educandæ proli officium. Vel dicitur matrimonium quasi matrem muniens, quia iam habet quo defendatur & nutriatur, scilicet virum. Vel dicitur matrimonium quasi matrem monens, ne virum relinquat, alteri adherens. Vel dicitur matrimonium quasi materia vnius, quia in eo fit coniunctio ad vnam prolem materialiter educendam, vt dicatur matrimonium à monos & materia. Vel dicitur matrimonium, vt Isid. dicit, à matre & nato : quia per matrimonium efficitur aliquæ mater nati.

Ad primum ergo dicendum, quòd quamuis pater sit dignior quàm mater, tamen circa prolem magis officiosa mater est, quàm pater. Vel dicendum, quòd

Amb. l. 1. de Abraham ca. 9. Isi. l. 2. de Eccl. efficijs. c. 19. * lib. 19. ca. 26. à med. to. 6.

matre
in ad
ius er
nij ma
Ad
lia cog
scide
datur
Ad t
m
dior
aris r
guitate
et nor
per pe
uenit
deomi
prij, q
uenit
in simi
matre
maran
V
D
A
uer
ri de
aur: qu
mmo. S
matr
dini i
¶ 2
car ma
non
quam vx
¶ E
dæ. S
mulier

mulier ad hoc principaliter facta est, vt sit homini adiutorium prolis: non autem vir propter hoc factus est. Vnde magis pertinet ad rationem matrimonij mater, quàm pater.

Ad secundum dicendam, quòd aliquando essentialia cognoscuntur per accidentalia; & ideo etiam per accidentalia aliqua nominari possunt, cum nomen datur causa rei innotescendæ.

Ad tertium dicendam, quòd aliquando species nominatur ab eo quod est generis, propter imperfectionem speciei, quando scilicet complete habet generis rationem, nec tamen aliquid addit quod ad dignitatem pertineat; sicut proprium accidentale retinet nomen proprii communis. Aliquando autem, propter perfectionem, quando in vna specie complete inuenitur ratio generis, & non in alia: sicut animal denominatur ab anima, quæ competit animato corpori, quod est genus animalis: sed animatio non inuenitur perfecte in animatis, quæ non sunt animalia. Similiter est in proposito: quia coniunctio viri ad mulierem per matrimonium est maxima: cum sit & animi & corporum; & ideo coniugium nominatur. i

ARTIC. III.

Utrum matrimonium conuenienter definiatur in litera?

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quòd inconuenienter definiatur in litera*. Quia in matris definitione oportet, quòd matrimonium ponatur: quia maritus est, qui est mulieri iunctus matrimonio. Sed maritalis coniunctio ponitur in definitione matrimonij. Ergo videtur, quòd sic circulatio in definitionibus istis.

¶ Præterea, Per matrimonium sicut vir efficitur maritus mulieris, ita & mulier vxor viri. Ergo non magis deberet dici coniunctio maritalis, quàm vxoria.

¶ Præterea, Consuetudo ad genus moris pertinet. Sed frequenter matrimonio iuncti, sunt valde moribus

183.

In 4. di.
27. §. B.
& Gratianus
in Decretis
caus. 27. q.
2. in 1. r.
cip.

moribus diuersi. Ergo non debet poni in definitione matrimonij, indiuiduam vitæ consuetudinem retinens.

¶ 4 Præterea, Inueniuntur aliæ definitiones de matrimonio datæ. Quia secundum Hug. † Matrimonium est duarum idonearum personarum legitimus de coniunctione consensus: secundum quosdam autem, matrimonium est consortium communis vitæ, & communicatio diuini & humani iuris. Et quaeritur qualiter hæ definitiones differant.

RESPONDEO dicendum, quod sicut supra dictum est *, in matrimonio tria considerantur, scilicet causa ipsius, & essentia eius, & effectus: & secundum hoc tres definitiones inueniuntur de matrimonio datæ. Nam definitio Hug. † tangit causam,

scilicet consensum; & est per se nota. Definitio autem in litera * posita, tangit essentiam matrimonij, scilicet coniunctionem; & addit determinatum subiectum, in hoc quod dicit, inter legitimas personas. Ponit etiam differentiam conerahentem ad speciem, in hoc quod dicit, maritalis: quia cum matrimonium sit coniunctio in ordine ad aliquid vnum, talis coniunctio in speciem trahitur per illud, ad quod ordinatur; & hoc est id quod ad maritum pertinet. Pertinet etiam virtutem huius coniunctionis, quia indissolubilis est, in hoc quod dicit, indiuiduam, &c.

Sed alia definitio * tangit effectum, ad quem ordinatur matrimonium, scilicet, vitam communem in rebus domesticis. Et quia omnis communicatio aliqua legitime ordinatur, ideo ponitur ordinatum istius communicationis, scilicet ius diuinum & humanum: alia autem communicationes, vt negotiantium & militantium, solo iure humano institutæ sunt.

Ad primum ergo dicendum, quod aliquando priora, ex quibus debet dari definitio, non sunt nota quæ ad nos: & ideo in definitione aliquorum ponuntur aliqua posteriora simpliciter, quæ sunt priora quæ ad nos: sicut in definitione qualitatis ponitur qualitas a Philo-

li. 2. de
Sacramē
tis parte
11. ca. 4.

Ar. pra-
cor.

† li. 2 de
Sacramē
tis p. 11.
c. 4.
* in 4. d.
27. §. B.

Posita in
6. arg.

à Philoſopho †, cum dicit, Qualitas eſt ſecundum quam quales eſſe dicimur. Et ita etiam hic in definitione matrimonij, ponitur coniunctio maritalis, ut ſit ſenſus quod matrimonium eſt coniunctio ad ea quæ mariti officium requirit: quæ non poterant vno nomine exprimi.

In prædicamento qualitatis.

Ad ſecundum dicendum, quòd per hanc differentiam tangitur ſinis coniunctionis, ut dictum * eſt. Et quia ut dicit Apoſtolus †, Vir non eſt propter mulierem, ſed mulier propter virum: ideo hæc differentia potius debet ſumi à viro quàm à muliere.

Art præced. cor. † 1. ad Cor. 11.

Ad tertium dicendum, quòd ſicut vita civilis non importat actum ſingularem huius vel illius, ſed ea quæ ad communicationem civilem pertinent: ita vita coniugalis nihil aliud eſt, quàm conuerſatio ad communicationem talem pertinens. Et ideo quantum ad hanc vitam, ſemper in coniugibus conſuetudo eſt indiuidua, quamuis ſit diuiſa quantum ad actus ſingulares vtriuſque.

Ad quartum patet ſolutio ex dictis. *

In corp. art.

QVÆST. XLV.

De conſenſu matrimonij ſecundum ſe, in quinque articulos diuiſa.

Conſequenter conſiderandum eſt de conſenſu. Vbi primo agendum eſt de ipſo conſenſu, ſecundum ſe conſiderato. Secundo, de conſenſu, iuramento vel carnali copula firmato. Tertio, de conſenſu coactò & conditionato. Quarto, de obiectò conſenſus.

Circa primum quæruntur quinque.

Primo, vtrum conſenſus ſit cauſa efficiens matrimonij?

Secundo, vtrum oporteat conſenſum per verba exprimi?

Tertio, vtrum conſenſus expreſſus per verba de futuro faciat matrimonium?

Quarto, vtrum conſenſus per verba de præſenti expreſſus, ſi deſit interior conſenſus, exte-

